

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Д. І. ДЕМА, І. В. ШЕВЧУК, Г. П. МАРТИНЮК

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник

*За загальною редакцією
кандидата економічних наук, професора Д. І. Деми*

Київ • Алерта • 2017

УДК 336.22:658
Д 30

*Рекомендовано до друку
Вченою Радою Житомирського національного
агроекологічного університету
(витяг з протоколу № 12 від 24.05.2017 р.).*

Рецензенти:

Петрук О.М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і кредиту Житомирського державного технологічного університету;

Мороз Ю.Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Житомирського національного агроекологічного університету;

Бечко П.К. – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету садівництва.

Дема Д.І.

Д30 Податковий менеджмент: навч. посібник / Д.І. Дема, І.В. Шевчук, Г.П. Мартинюк; за заг. ред. Д.І. Деми. – К.: Алерта, 2017. – 256 с.

ISBN 978-617-566-430-8

У навчальному посібнику розкрито теоретико-методичні основи і практичні аспекти діяльності органів Державної фіскальної служби з адміністрування податків і зборів. Висвітлено механізм ведення обліку платників податків та джерела інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності. Особлива увага приділена організації контрольної-перевірочної роботи: камеральних, документальних та фактичних перевірок. Важливе місце у навчальному посібнику відводиться вивченню питань організації погашення податкових зобов'язань та податкового боргу платників податків. До кожного розділу навчальний посібник містить питання для семінарського заняття, самоперевірки, тестові завдання, задачі та перелік рекомендованої літератури для поглибленого вивчення курсу.

Призначено для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, викладачів, магістрів, аспірантів, слухачів факультетів післядипломної освіти. Посібник буде корисним також спеціалістам-практикам, підприємцям та фінансистам.

УДК 336.22:658

ISBN 978-617-566-430-8

© Дема, Д.І., Шевчук І.В.,
Мартинюк Г.П., 2017,
© Видавництво «Алерта», 2017.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	10
-----------------	----

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1 Податковий менеджмент як галузь наукових знань	12
1.2 Структура податкового менеджменту	14
1.3 Податкове регулювання в системі державного податкового менеджменту	16
1.4 Організація податкового менеджменту підприємства	23
<i>План семінарського заняття</i>	25
<i>Питання для самоконтролю</i>	25
<i>Теми рефератів</i>	25
<i>Тестові завдання</i>	25
<i>Рекомендована література</i>	28

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМА ТА КОМПЕТЕНЦІЯ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ

2.1 Органи управління у сфері оподаткування	29
2.2 Структура органів Державної фіскальної служби	31
2.3 Права контролюючих органів	37
2.4 Функції контролюючих органів	43
2.5 Обов'язки та відповідальність посадових осіб контролюючих органів	47
2.6 Розвиток та стратегічні напрями діяльності Державної фіскальної служби України	49
<i>План семінарського заняття</i>	53
<i>Питання для самоконтролю</i>	53
<i>Теми рефератів</i>	53
<i>Тестові завдання</i>	53
<i>Рекомендована література</i>	54

РОЗДІЛ 3

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

3.1 Права і обов'язки платників податків	56
3.2 Відповідальність за порушення податкового законодавства	58
3.3 Способи інформування суб'єкта господарювання про податкове зобов'язання.....	60
3.4 Фінансова відповідальність платників податків	64
3.5 Адміністративна відповідальність.....	68
3.6 Кримінальна відповідальність за порушення законодавства у сфері оподаткування	71
<i>План семінарського заняття .....</i>	<i>72</i>
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>72</i>
<i>Теми рефератів .....</i>	<i>72</i>
<i>Тестові завдання .....</i>	<i>73</i>
<i>Практичні завдання .....</i>	<i>77</i>
<i>Приклад розв'язання задач з обчислення пені .....</i>	<i>78</i>
<i>Рекомендована література .....</i>	<i>79</i>

РОЗДІЛ 4

ОБЛІК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Сутність та елементи податкового контролю	80
4.2 Поняття, завдання та організація обліку платників податків	81
4.3 Механізм обліку платників податків	83
4.4 Облік великих платників податків.....	85
<i>План семінарського заняття .....</i>	<i>86</i>
<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>86</i>
<i>Теми рефератів .....</i>	<i>86</i>
<i>Тестові завдання .....</i>	<i>87</i>
<i>Рекомендована література .....</i>	<i>88</i>

РОЗДІЛ 5

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

5.1	Взяття на облік за основним місцем обліку юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів	89
5.2	Порядок взяття на облік за основним місцем обліку нерезидентів, угод про розподіл продукції, договорів управління майном та про спільну діяльність	91
5.3	Документальне оформлення взяття платників податків на облік.....	93
5.4	Документи, що подаються для взяття на облік платників податків ..	95
5.5	Облік самозайнятих осіб	96
5.6	Порядок взяття на облік платників податків за неосновним місцем обліку	102
	<i>План семінарського заняття .....</i>	<i>104</i>
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>104</i>
	<i>Теми рефератів .....</i>	<i>104</i>
	<i>Тестові завдання .....</i>	<i>105</i>
	<i>Рекомендована література .....</i>	<i>106</i>

РОЗДІЛ 6

РЕЄСТРАЦІЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ – ФІЗИЧНИХ ОСІБ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

6.1	Поняття, завдання та організація обліку платників податків – фізичних осіб	108
6.2	Державний реєстр фізичних осіб – платників податків	109
6.3	Порядок реєстрації у Державному реєстрі фізичних осіб	111
6.4	Особливості обліку фізичних осіб в окремому реєстрі Державного реєстру фізичних осіб	114
6.5	Порядок внесення змін до облікових даних платників податків	115
6.6	Порядок отримання відомостей із Державного реєстру фізичних осіб – платників податків.....	117
6.7	Використання реєстраційного номера облікової картки платника податків	118
	<i>План семінарського заняття .....</i>	<i>119</i>
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	<i>119</i>

<i>Теми рефератів</i>	119
<i>Тестові завдання</i>	120
<i>Рекомендована література</i>	121

РОЗДІЛ 7

МЕХАНІЗМ ЗНЯТТЯ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ З ОБЛІКУ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

7.1 Передумови для зняття з обліку юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів	122
7.2 Порядок зняття з обліку платників податків	123
7.3 Зняття з обліку самозайнятих фізичних осіб.....	127
7.4 Організація документальної позапланової перевірки під час зняття з обліку	130
7.5 Документальне оформлення зняття з обліку	131
<i>План семінарського заняття</i>	134
<i>Питання для самоконтролю</i>	134
<i>Теми рефератів</i>	134
<i>Тестові завдання</i>	134
<i>Рекомендована література</i>	136

РОЗДІЛ 8

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ

8.1 Поняття про інформаційно-аналітичне забезпечення та податкову інформацію	137
8.2 Джерела інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності	138
8.3 Отримання, обробка та використання податкової інформації	140
<i>План семінарського заняття</i>	141
<i>Питання для самоконтролю</i>	141
<i>Теми рефератів</i>	141
<i>Тестові завдання</i>	142
<i>Рекомендована література</i>	142

РОЗДІЛ 9

ПОДАТКОВА ПЕРЕВІРКА – ОСНОВНИЙ МЕТОД ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ

9.1	Сутність та необхідність податкової перевірки.....	144
9.2	Порядок проведення та оформлення результатів камеральної перевірки	146
9.3	Сутність та види документальної податкової перевірки	147
9.4	Зустрічна звірка та засади її проведення	148
9.5	Сучасний стан контрольно-перевірочної роботи	149
	<i>План семінарського заняття .....</i>	150
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	151
	<i>Теми рефератів .....</i>	151
	<i>Тестові завдання .....</i>	151
	<i>Рекомендована література .....</i>	153

РОЗДІЛ 10

ФОРМУВАННЯ ПЛАНУ-ГРАФІКА ПРОВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ПЛАНОВИХ ПЕРЕВІРОК ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

10.1	Поняття планів-графіків документальних планових перевірок	154
10.2	Структура плану-графіка документальних планових перевірок	154
10.3	Порядок відбору до плану-графіка платників податків – юридичних осіб	156
10.4	Порядок відбору до плану-графіка фінансових установ, постійних представництв та представництв нерезидентів	161
10.5	Порядок відбору до плану-графіка самозайнятих осіб	164
10.6	Порядок відбору до плану-графіка документальних планових перевірок з питань правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати ПДФО та ЄСВ	166
	<i>План семінарського заняття .....</i>	168
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	168
	<i>Теми рефератів .....</i>	169
	<i>Тестові завдання .....</i>	169
	<i>Рекомендована література .....</i>	171

РОЗДІЛ 11

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ПЛАНОВОЇ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ НЕВИЇЗНОЇ ПЕРЕВІРКИ

11 1	Організаційні засади документальної планової перевірки	172
11 2	Порядок проведення документальної планової перевірки	174
11 3	Особливості проведення та порядок оформлення результатів документальної невиїзної перевірки	176
11 4	Податкові процедури у разі незгоди платника з висновками контролюючих органів	177
	<i>План семінарського заняття .....</i>	177
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	177
	<i>Теми рефератів .....</i>	178
	<i>Тестові завдання .....</i>	178
	<i>Рекомендована література .....</i>	181

РОЗДІЛ 12

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ ПОЗАПЛАНОВОЇ ТА ФАКТИЧНОЇ ПЕРЕВІРКИ

12 1	Підстави для проведення документальної позапланової перевірки ..	182
12 2	Порядок проведення документальної позапланової перевірки	184
12 3	Оформлення результатів документальної виїзної перевірки	185
12 4	Зміст акту (довідки) документальної виїзної перевірки	187
12 5	Порядок проведення та оформлення результатів фактичної перевірки	191
	<i>План семінарського заняття .....</i>	196
	<i>Питання для самоконтролю .....</i>	196
	<i>Теми рефератів .....</i>	196
	<i>Тестові завдання .....</i>	196
	<i>Рекомендована література .....</i>	200

РОЗДІЛ 13

ПОРЯДОК ПОГАШЕННЯ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ПОДАТКОВОГО БОРГУ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

13 1	Поняття про грошове зобов'язання та податковий борг платника податків	201
------	--	-----

13 2 Відстрочення та розстрочення як способи погашення заборгованості платників податків	204
13 3 Погашення заборгованості в разі ліквідації платника податків, не пов'язаної з банкрутством	207
13 4 Порядок погашення заборгованості у разі реорганізації платника податків	209
13 5 Списання безнадійного податкового боргу	210
<i>План семінарського заняття</i>	211
<i>Питання для самоконтролю</i>	211
<i>Теми рефератів</i>	211
<i>Тестові завдання</i>	211
<i>Рекомендована література</i>	215

РОЗДІЛ 14

ПОДАТКОВА ЗАСТАВА

ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ АРЕШТ МАЙНА

14 1 Сутність податкової застави	217
14 2 Функції податкового керуючого та узгодження операцій із заставленим майном	219
14 3 Організація продажу майна, що перебуває у податковій заставі	220
14 4 Адміністративний арешт майна	223
<i>План семінарського заняття</i>	226
<i>Питання для самоконтролю</i>	226
<i>Теми рефератів</i>	227
<i>Тестові завдання</i>	227
<i>Рекомендована література</i>	230

Термінологічний словник	232
--------------------------------------	-----

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	240
---	-----

ДОДАТКИ

Додаток 1	245
Додаток 2	249
Додаток 3	250
Додаток 4	251
Додаток 5	252
Додаток 6	253
Додаток 7	254

ПЕРЕДМОВА

Розвиток України як соціально-орієнтованої держави націленої на інтеграцію у Європейське Співтовариство визначатиметься рівнем розвитку усіх державних інститутів, зокрема податкової системи. Водночас податкова система потребує приведення у відповідність з пріоритетами державної політики соціально-економічного розвитку, забезпечення достатнього обсягу сукупних податкових находжень до бюджетів усіх рівнів на основі проведення збалансованої бюджетної політики. У зв'язку з цим посилюється значення *податкового менеджменту* як сукупності прийомів та методів цілеспрямованого впливу на відносини з приводу розподілу ВВП з метою формування централізованого грошового фонду держави засобами оподаткування та створення сприятливих умов для розвитку економіки та соціальної сфери.

Дієздатність економічної системи сучасної держави значною мірою залежить від ефективності управління у сфері оподаткування. Тому при розробці правового забезпечення адміністрування податків і зборів необхідно орієнтуватися на необхідність гармонізації національного законодавства, що забезпечить баланс у досягненні відносної самостійності держави, не переходячи меж необхідного регулювання. Водночас не повинні усуватись ті ознаки податкових систем Європейських країн, які відображають особливості соціальних і економічних умов кожної з них.

Адміністрування податків і зборів є однією з найважливіших ознак та необхідною умовою існування держави. Адже винятково за рахунок податків і зборів створюється більша частина грошових фондів, необхідних для функціонування держави. Тому одним із основних завдань податкової політики повинно стати формування такої моделі правового впливу на відносини, які виникають у зв'язку із встановленням, нарахуванням і сплатою податків, яка дозволила б збалансувати публічні та приватні інтереси різних учасників економічних відносин, забезпечуючи виконання органами публічної влади своїх законодавчо визначених функцій у найбільш ефективний і мінімально затратний спосіб.

Це потребує висококваліфікованих кадрів, спроможних на належному рівні брати участь у розробці податкового законодавства, здійснювати планування податкових надходжень та контролювати правильність їх нарахування, повноту та своєчасність сплати до бюджету.

За змістом посібник відповідає програмі навчальної дисципліни «Податковий менеджмент».

Предметом навчальної дисципліни «Податковий менеджмент: адміністрування податків і зборів» є діяльність органів Державної фіскальної служби з організації процесу оподаткування юридичних та фізичних осіб.

Метою навчальної дисципліни «Податковий менеджмент» є надання студентам знань з організації податкової діяльності та управління у сфері оподаткування в межах податкової політики держави.

Завдання дисципліни – формування у майбутніх фахівців необхідних теоретичних знань та практичних навиків з організації діяльності органів Державної фіскальної служби щодо обліку платників податків, контрольної-перевірочної роботи та засвоєння технологій, що застосовуються для погашення податкового боргу відповідно до норм Податкового кодексу України.

В навчальному посібнику на основі нормативно-правових актів розглянуто сутність податкового менеджменту, елементи податкового контролю на сучасному етапі та охарактеризовано місце та роль органів Державної фіскальної служби України в ефективному управлінні процесами податкового адміністрування та у сфері державного управління в цілому.

Видання зорієнтоване на викладачів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів економічного профілю, суб'єктів підприємницької діяльності та фахівців-практиків, які вивчають податкову справу або безпосередньо працюють в цій галузі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

1.1. Податковий менеджмент як галузь наукових знань

Управління податковою системою являє собою складову частину загальної системи управління фінансами країни. Як окрема галузь знань податковий менеджмент виник на початку ХХ століття і відтоді набув широкого розвитку у високорозвинутих країнах як науково-практичний засіб управління фінансовими ресурсами у сфері оподаткування.

В економічній літературі поняття «менеджмент» визначається як сукупність прийомів і методів цілеспрямованого впливу на об'єкт для досягнення конкретного результату. Виходячи з вищезазначеного, об'єктом управлінського впливу в податковій сфері є відносини, що виникають між державою і платником з приводу сплати до бюджету податків і зборів. Результатом такого впливу є, з одного боку, формування централізованого фонду грошових коштів держави, а з іншого – створення сприятливих умов для розвитку господарської діяльності, регулювання соціально-економічного життя суспільства.

У науковій літературі існує багато різноманітних поглядів на сутність, значення та функції податкового менеджменту. У більшості наукових праць податковий менеджмент розглядається на макроекономічному та мікроекономічному рівні, тобто на рівні держави і підприємства. Зокрема, Іванов А. І. зазначає, що податковий менеджмент спрямований на узгодження суб'єктивних намірів платників податків і осіб, що відповідають за справляння податків, із реальними обставинами та організаційною ефективністю податкової системи, поєднання ідеально бажаного з реально можливим за умов, що склалися. Податковий менеджмент, на відміну від управління оподаткуванням, спрямований не лише на організацію оподаткування, а й на вдосконалення всієї податкової системи, проте складність цієї категорії обумовлює різницю підходів до її трактування¹. Буряк С.В. визначає податковий менеджмент як систему методів реалізації на практиці потенціалу, закладеного в економічну категорію «податок». Водночас науковець зазначає, що на сучасному етапі податковий менеджмент є складовою державного менеджменту та виступає тим типом управління, який повністю відповідає умовам ринкової економіки та забезпечить стабільне надходження податків до бюджету².

¹ Іванов Ю.Б. Податкова система: підруч. / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк – К.: Атіка, 2006. – 920 с

² Буряк С.В. Податковий менеджмент як складова державного менеджменту / С.В. Буряк // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. – С. 92-96.

На думку Крисоватого А.І., податковий менеджмент необхідно розглядати у трьох аспектах: як систему управління податками; як соціальний прошарок тих, хто здійснює роботу з управління податками та як форму підприємництва стосовно корпоративного та персонального податкового менеджменту³. Ярема Б.П визначає податковий менеджмент як сукупність норм і правил, що регламентують податкову етику, податкову діяльність, податкову техніку, а також визначають міру відповідальності за порушення податкового законодавства⁴.

Узагальнивши наведені визначення, зазначимо, що податковий менеджмент – це сукупність прийомів та методів цілеспрямованого впливу на відносини з приводу розподілу ВВП з метою формування централізованого грошового фонду держави засобами оподаткування та створення сприятливих умов для розвитку економіки та соціальної сфери. Складовими елементами (функціями) податкового менеджменту є:

1. Законодавча діяльність. В процесі законотворчої діяльності визначаються принципи оподаткування, встановлюються види податків, обов'язкових платежів і їх елементи (платники, об'єкти, ставки, пільги), розробляється порядок розрахунків з бюджетом.

2. Планування податків. Цей вид діяльності має на увазі визначення сум податків і обов'язкових платежів, що повинні надійти в бюджет для фінансування витрат.

3. Податковий контроль. Для забезпечення надходжень запланованих сум платежів у бюджет необхідно здійснення контролю за правильністю обчислення і своєчасністю сплати податків та обов'язкових платежів. Цей вид діяльності припускає ведення податкового обліку і здійснення контролю за виконанням податкового законодавства, облік платників податків та облік нарахованих та фактично сплачених сум до бюджету.

Контроль за виконанням податкового законодавства здійснюється шляхом проведення камеральних, документальних (планових або позапланових, виїзних або невиїзних) та фактичних перевірок. Законодавча діяльність і планування податків відносяться до стратегічного управління в сфері податкової діяльності, а податковий контроль – до оперативного. На мікрорівні управління в сфері оподаткування передбачає податковий облік, обчислення сум податків і обов'язкових платежів, забезпечення їх своєчасної сплати до бюджету.

---

³ Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

⁴ Ярема Б.М. Податковий менеджмент: навч. посіб. / Б.М. Ярема, В.П. Маринець – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 224 с.

1.2. Структура податкового менеджменту

Податковий менеджмент включає три рівні, які взаємопов'язані між собою: державний, корпоративний та персональний (рис. 1). Державний податковий менеджмент – процес управління податковою системою держави з метою реалізації податкової політики. Процес управління податковою системою полягає в тому, що уповноважені органи, перш за все, обирають напрям функціонування та розвитку податкової системи, який виражається в податковій політиці⁵.

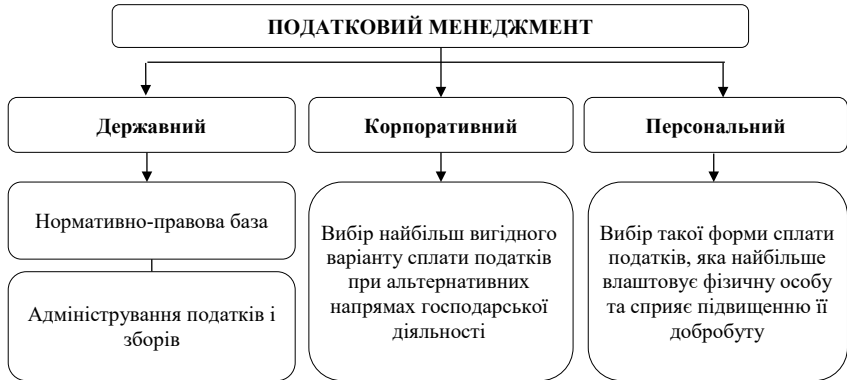

Рис. 1. Структура податкового менеджменту

Податкова політика – це система заходів держави у сфері оподаткування, які відображають спрямованість і ступінь державного втручання в економіку. Спрямованість державного втручання в економіку у сфері оподаткування визначається функціями податків: фінансовою та регулюючою.

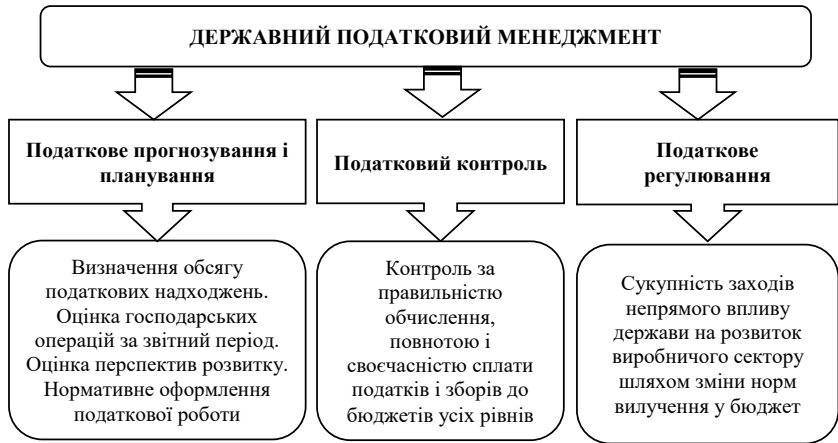
Фінансова функція полягає в мобілізації коштів до бюджетів у вигляді податків для формування фінансових ресурсів держави. Регулююча функція проявляється у визначенні за допомогою податків пропорцій перерозподілу валового внутрішнього продукту між державою й суб'єктами господарювання з метою підвищення рівня економічного розвитку держави. Податкова політика реалізується за допомогою податкового механізму, який є системою форм та методів управління податковою системою.

У складі державного податкового менеджменту можна виділити такі складові елементи (рис. 2):

- податкове прогнозування та планування;
- податкове регулювання;
- податковий контроль.

⁵ Податковий менеджмент: навч. посіб. / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма, В.В. Карпова – Київ: Знання, 2008. – 525 с.

Податкове планування і прогнозування є основою реалізації не тільки фіскальних завдань, але й оптимізації тактики і стратегії податкового регулювання і контролю. Податкове планування і прогнозування базується на оцінці ефективності податкової системи в цілому з позиції виконання нею фіскальних завдань і впливу на економіку, а також на аналізі причин відхилення між плановими і фактичними сумами податкових надходжень.

Рис. 2. Елементи державного податкового менеджменту

Основне завдання податкового планування і прогнозування полягає у необхідності економічно обґрунтованого забезпечення якісних і кількісних параметрів бюджетних завдань і перспективних програм соціально-економічного розвитку країни, виходячи з розробленої доктрини.

Виконується дане завдання як у розрахунку на один фінансовий рік (поточне податкове планування), так і на більш тривалу перспективу (податкове прогнозування).

Розробка поточних завдань у сфері оподаткування на відповідний плановий період містить цілий ряд взаємопов'язаних дій:

- пошук варіантів податкової політики із врахуванням тенденцій, які склались в економіці за минулий період;
- оцінка варіантів оптимального оподаткування, їх ранжування у розрізі податкових груп, типів фінансово-господарської діяльності, груп платників податків, окремих територій тощо;
- обґрунтування переваг варіанту майбутніх режимів оподаткування;
- розрахунок проекту податкових надходжень із врахуванням результатів проведення експертизи виконання бюджету попереднього року;
- обговорення прийнятих урядом і парламентом податкових зобов'язань по відповідних статтях бюджетної класифікації; уточнення і прийняття на основі кінцевих погоджень бюджетних доходів відповідних законів.

На якість прогнозування і планування впливають такі фактори:

- наявність методологічного забезпечення проектування доходної частини державного і місцевого бюджетів, раціональної системи прогнозування і планування податкових надходжень. Для визначення оптимальних планових показників слід враховувати тенденції і загальні закономірності соціально-економічного розвитку суспільства, від яких залежить можливість виконання платниками своїх податкових зобов'язань;

- відсутність стабільності у податковому законодавстві;

- залежність надходжень до бюджету від рівня податкової дисципліни і культури, а також від політичної ситуації в країні;

- необхідність врахування економічних чинників, які значно знижують податковий потенціал держави, зокрема, збитковості підприємств;

- необхідність врахування при прогнозуванні доходів бюджету реального стану виконання податкових зобов'язань у регіональному розрізі.

При розробці конкретних завдань щодо визначення податкових надходжень можна виділити кількісні методи, які доцільно використовувати при проведенні досліджень. До них відносять:

- методи елімінування;

- кореляційно-регресійний аналіз;

- статистичні методи.

Економічно обґрунтоване планування та прогнозування є основою тактики та стратегії податкового регулювання.

Корпоративний податковий менеджмент – це складова фінансового менеджменту, що передбачає розробку управлінських рішень, спрямованих на формування і підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства, регулювання його взаємовідносин з державою в процесі перерозподілу доходів і наповнення державного бюджету. Корпоративний податковий менеджмент не зводиться до абсолютної мінімізації податкових платежів, а передбачає вибір найбільш ефективного варіанту сплати податкових платежів при альтернативних напрямках його господарської діяльності. Кінцева мета корпоративного податкового менеджменту – збільшення доходів (грошових потоків) підприємства за рахунок мінімізації і оптимізації податків. Корпоративний податковий менеджмент повинен вирішувати проблеми управління податковими засадами підприємств з державою, що виникають із приводу виконання обов'язків щодо сплати податкових платежів⁶.

В організації корпоративного податкового менеджменту на практиці виникають певні труднощі. Це пояснюється тим, що більшість податків та порядок їх нарахування та сплати автоматично перенесені із зарубіжної практики оподаткування; без належної адаптації, що призводить до протиріч при веденні бухгалтерського та податкового обліку. Прийняття Податкового кодексу України та зміни, які вносяться до нього, не сприяють стабільності підприємницької діяльності та ускладнюють процес організації податкового

---

⁶ Бечко П.К. Податковий менеджмент: навч. посіб. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.

менеджменту на підприємстві. Крім того, необхідно зазначити про парадокси ділової культури: з одного боку, метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, а з іншого – підприємством затрачається багато зусиль для зменшення прибутку з метою мінімізації податкових витрат. Ще одним фактором, який ускладнює організацію корпоративного податкового менеджменту на підприємстві, є відсутність чіткої системи забезпечення такого платника інформацією про зміни у податковому законодавстві, а також пояснень відносно окремих аспектів нарахування, обліку та звітності за деякими податками. Не менш важливим проблемним питанням є відсутність координації між окремими розділами та неточність формулювань Податкового кодексу. Внаслідок цього виникає двояке трактування порядку визнання податкових зобов'язань, що спричиняє судові спори та сприяє зловживанням з боку платників податків.

Тож організація корпоративного податкового менеджменту полягає у координації дій і рішень органів управління підприємством у сфері податкового планування з одного боку та створення умов для оптимізації податкових потоків в межах корпоративного податкового бюджетування – з іншого.

Персональний податковий менеджмент – це складова управління особистими доходами громадян із врахуванням чинної системи оподаткування⁷. Сферою його застосування є податкові платежі фізичних осіб, які мають приватний характер, а також вибір такої системи сплати податків, яка найбільше влаштовує та сприяє підвищенню добробуту громадян. Звісно громадяни не мають впливу на ті чи інші податкові процедури, що регламентовані законодавчо, проте, вони б могли обрати режим оподаткування, який максимально їх влаштовує.

Враховуючи досвід Франції, США, Німеччини доцільним є надання пільг при справлянні окремих податків (наприклад, податку з доходів фізичних осіб) не окремим фізичним особам, а сім'ям як суб'єкту оподаткування. Це дало б змогу залишати доходи в сім'ях, що мають декількох утриманців. Сім'я, таким чином, могла б максимально використовувати доходи, що отримані її працездатними членами, а не розраховувати на субсидії, дотації через фонди соціального забезпечення. Це повинно стимулювати працездатне населення до легального збільшення своїх доходів, та знизити прагнення до ухилення від оподаткування. Тому важливим напрямом удосконалення оподаткування є персоналізація податку в залежності від платоспроможності платника, чого можливо досягти за допомогою сімейного оподаткування. Причому, громадяни вирішували б оподатковуватися їм окремо чи прийняти за базу оподаткування доход сім'ї. Такий підхід дозволив би знизити податкове навантаження на різні верстви населення в залежності від сімейного стану, кількості дітей, стану здоров'я та інших факторів. Зважаючи на демографічну ситуацію в Україні, практику сімейного оподаткування слід передбачити і в Україні через внесення

---

⁷ Юрій С.І. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємців / С.І.Юрій, О.Р.Квасовський // Фінанси України. – 2002. – №8. – С.63-70.

відповідних змін в законодавство, що регулює оподаткування доходів фізичних осіб.

Таким чином, різні види підтримки домогосподарств і стимулювання народжуваності повинні бути для нашої держави найважливішими пріоритетами.

1.3. Податкове регулювання в системі державного податкового менеджменту

Податкове регулювання є важливою складовою державного податкового менеджменту. Як відомо, податки – це найефективніший інструмент непрямого регулювання економічних процесів. Тому державне регулювання економіки через використання податкових важелів за сучасних умов спрямоване на забезпечення і підтримку збалансованого економічного зростання, ефективного використання ресурсів, стимулювання підприємницької та інвестиційної діяльності.

Механізм податкового регулювання – це сукупність законодавчо встановлених важелів прямого та опосередкованого впливу держави на поведінку економічних суб'єктів щодо перерозподілу доходів, інвестування, споживання природних ресурсів в процесі здійснення регуляторної політики з урахуванням балансу інтересів та пріоритетів економічної політики держави (рис. 3).

Рис. 3. Механізм податкового регулювання

Податкове регулювання здійснюється через економічно обгрунтовану систему пільг і стимулів і являє собою взаємообумовлений комплекс податкових преференцій стратегічної дії, який компенсує фінансові втрати при випуску нової та конкурентоспроможної продукції, модернізації технологічних процесів, зміцнює основи малого і середнього виробничого бізнесу⁸.

Процес справляння податків відбувається завдяки певному організаційному забезпеченню, яке включає нормативно-правову базу, адміністрування та податкове планування.

Нормативно-правова база створює певні правові передумови і відображається в розробці та прийнятті законодавчих актів з питань оподаткування.

Адміністрування податків і зборів – це управлінська діяльність органів ДФС щодо організації процесу оподаткування юридичних та фізичних осіб, яка заснована на законодавчих та інших нормативно-правових актах, що регламентують правовідносини між податковими органами та платниками податків стосовно погашення податкових зобов'язань перед бюджетом. Податкове адміністрування проявляється через встановлені законодавством права та обов'язки платників податків, правила оподаткування та повноваження контролюючих органів.

Одним з основних факторів, що негативно позначаються на результативності податкового адміністрування, а відповідно наповненні бюджету, залишається тіньова економіка, яка стала невід'ємною детермінантою суспільного життя в Україні.

Тіньова економіка негативно впливає на всі сфери: економічну, соціальну, політичну, правову, міжнародну та являє собою реальну загрозу демократизації суспільних відносин та національній безпеці. Значну частину тіньової економіки становить ухилення від сплати податків. Зменшити масштаби цього явища можна шляхом формування такої податкової системи, яка б спонукала платників податків сумлінно виконувати свій податковий обов'язок, а не навпаки.

Податковий період – це період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів. Податковим періодом може бути: календарний рік, календарне півріччя, календарний квартал, календарний місяць та календарний день.

Базовий податковий період – це період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації та сплачувати до бюджету суми податків та зборів, крім випадків, коли контролюючий орган зобов'язаний самостійно визначити суму податкового зобов'язання.

Об'єктом оподаткування можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання

---

⁸ Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: [монографія] / А.І. Крисоватий. – Т.: Карт-бланш, 2005. – 371 с.

товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку. Іншою категорією безпосередньо пов'язаною з об'єктом оподаткування є податкова база. Саме вона істотно впливає на розмір податкового зобов'язання, оскільки представляє собою фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка.

Важливе місце в податковій системі займає податкова ставка. Вона є законодавчо визначеним розміром податкового платежу, що встановлюється на одиницю оподаткування. Податкова ставка зумовлює і забезпечує принцип рівності оподаткування всіх платників податку, тому що обов'язкова для всіх, хто не має пільг. Теоретичний зміст оптимізації податкових ставок полягає в досягненні відносної рівності між податковими функціями: фіскальною і регулюючою. Даний процес базується на економічному обґрунтуванні державних видатків бюджетів всіх рівнів, приведення їх у відповідність з можливостями реальної економіки, виключення інфляційної складової при розрахунках ВВП, емісійних методів збільшення доходів бюджету, що призводить до штучного росту показника ВВП⁹.

Важливе значення для застосування податкових ставок має їх розмір. Якщо ставка занадто висока, то у платника податку знижуються стимули до збільшення доходу, обсягів діяльності і з'являється бажання зменшити базу оподаткування і тим самим зменшити розмір сплати податку. Хоча очевидним є і те, що при низьких ставках оподаткування держава отримуватиме відносно невеликі податкові надходження, а це є негативним для бюджету¹⁰.

Спрощені технології оподаткування застосовуються для оподаткування окремих видів підприємницької діяльності або окремих підприємницьких структур і ніколи не поширюються на всіх платників податків. З цього приводу С. Юрій зазначає, що спрощені методи фіску для приватних підприємців є ефективними з фіскальної і стимулюючої точок зору¹¹. А. Соколовська відмічає, що спрощена система запроваджувалася як тимчасовий захід з метою становлення малого підприємництва та її застосування не є нормою податкових відносин¹².

Очевидним є факт, що сучасні, досить ліберальні і м'які умови оподаткування підприємців-фізичних осіб ставлять їх в нерівне становище з платниками-найманими працівниками. Підприємці зловживають і досить поширеним явищем є ухилення від оподаткування шляхом приховування дійсних обсягів виручки. В більшості країн ЄС взагалі відсутні спрощені системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва, натомість поширені

⁹ Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

¹⁰ Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні доміанти та практика реалізації податкової політики в Україні: [монографія] / А.І. Крисоватий. – Т.: Карт-бланш, 2005. – 371 с.

¹¹ Юрій С.І. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємців / С.І.Юрій, О.Р.Квасовський // Фінанси України. – 2002. – № 8. – С.63-70.

¹² Соколовська А.М. До питання про податкову реформу в Україні / А.М. Соколовська // Фінанси України. – 2006. – № 4. – С.55-61.

інші форми їх державної підтримки: запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності, спеціальних режимів сплати ПДВ та інші.

Потрібно зазначити, що сьогодні дійсно відсутні ефективні механізми оподаткування підприємців і контролю за їх доходами, що призводить до значних бюджетних втрат. Незважаючи на те, що спрощена система оподаткування визначила свою ефективність по відношенню до звичайної системи, сприяла розвитку та розширенню малого підприємництва в Україні, вона водночас висвітлила і багато проблем, які потребують швидкого вирішення. Оподаткування малого бізнесу повинно бути ефективним не тільки для суб'єктів малого підприємництва, а й для держави, а також справедливим по відношенню до інших платників податків.

Реструктуризація податкової заборгованості – це розстрочення або відстрочення сплати податкової заборгованості платників податків, накопиченої на певну дату, рівними частинами на визначений строк. Це специфічний і тимчасовий засіб податкового регулювання, який призначений створювати економічні передумови як для подальшого розвитку суб'єкта господарювання, так і для вирішення фіскальних завдань держави.

Легалізація неоподаткованих доходів здійснюється у вигляді податкової амністії шляхом легалізації тіншового капіталу та проведення роз'яснювальної роботи з метою попередження ухилення від оподаткування¹³. Ця ланка податкової роботи досить складна і проблемна, оскільки в Україні нестійкі податкові традиції і рівень податкової культури населення досить низький. Від її дієвості залежить можливість включення до оподаткування значних сум, що обертаються в тіншовому секторі економіки і утворюються в процесі незареєстрованої економічної діяльності.

Визначальним елементом, що прямо впливає на розмір оподаткованого доходу, є податкові пільги. За їх допомогою реалізується стимулююча функція, яку можна виділити в складі регулюючої функції податків. Відповідно до норм податкового права, пільги – це звільнення платника податків від нарахування і сплати податку чи сплата ним податку в меншому розмірі за наявності підстав, визначених законодавством України. Це передбачене чинним законодавством право суб'єкта господарювання не сплачувати або сплачувати не в повному обсязі до бюджету певний податковий платіж. За своєю економічною сутністю вони представляють собою систему внутрішнього перерозподілу фінансових ресурсів між окремими суб'єктами оподаткування¹⁴. З економічної точки зору надання пільг є формою державного регулювання економічного і соціального розвитку.

Застосування такого елементу податкового регулювання як пільги в оподаткуванні потребує надзвичайно жорсткого контролю його ефективності, тобто реальної віддачі для бюджету. Пільга – це інструмент фінансування окремих платників податків за рахунок бюджету, отже, до її запровадження

---

¹³ Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

¹⁴ Податкове право: навч. посіб. / Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, Д.А. Кобильнік [та ін.]; за ред. М.П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 400с.

повинні бути встановлені чітко визначені законодавством вимоги, основною з поміж яких має бути цільове використання коштів, що вивільнюються в результаті її застосування¹⁵.

В теорії і практиці передбачено використання таких видів податкових пільг, як неоподатковуваний мінімум об'єкту, вилучення з оподаткування певних елементів об'єкту, звільнення від сплати податків окремих осіб або категорій платників, зниження податкових ставок, цільові податкові пільги та інші.

Негативними наслідками застосування податкових пільг є скорочення податкової бази, зниження обсягів надходжень податкових платежів до бюджету, сприяння збільшенню витрат на адміністрування податків, нерівномірний розподіл податкового навантаження на платників з різним рівнем платоспроможності.

Водночас обгрунтоване використання податкових пільг здатне привести рівень податкового навантаження на платників податків у відповідність з критерієм їх платоспроможності. Тому в складі сучасного податкового механізму повинні бути економічно обгрунтовані податкові пільги, за допомогою яких можливо регулювати рівень податкового навантаження.

Потрібно зауважити, що ринковій економіці повинні бути притаманні ринкові методи податкового регулювання, а такі податкові важелі як реструктуризація податкового боргу, податкова амністія, спрощені режими оподаткування повинні вилучатися із податкового механізму, оскільки вони створюють умови для зловживань з боку платників, унаслідок неможливості здійснення якісного контролю за формуванням і рухом доходів.

Іншим опосередкованим важелем податкового регулювання є податкові санкції, які є способом боротьби з податковими правопорушеннями. Можливість їх застосування у вигляді адміністративної, кримінальної та фінансової відповідальності, примушує платників діяти в межах чинного податкового законодавства.

Податковий контроль забезпечує дотримання правил бухгалтерського, фінансового та податкового обліку і звітності, законодавчих основ оподаткування. Податкові контрольні дії охоплюють всю систему оподаткування та відображаються в розрізі окремих податків, груп платників податків та регіонів. Основними елементами податкового контролю є інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів, облік платників податків та податкові перевірки.

Таким чином, податкове регулювання – це один з головних елементів податкового механізму і сфери державного податкового менеджменту, основу якого складають система економічних засобів оперативного втручання в хід виконання податкових зобов'язань.

---

¹⁵ Тарангул Л.Л. Методологічні засади податкового планування у розрізі регіонів / Л.Л. Тарангул, І.О. Горленко, Т.О. Скоромцова // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. – С. 85-91.

1.4. Організація податкового менеджменту підприємства

В сучасних умовах спостерігається нерівномірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, є чинником диспропорційних умов конкуренції. Тому податковий менеджмент стає найважливішою складовою фінансового планування підприємства.

Доцільність ведення податкового менеджменту на підприємстві залежить від величини податкового навантаження суб'єкта господарювання. Зокрема, якщо питома вага податків не перевищує 5 % загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті мінімальна. В цьому випадку контроль за правильністю та своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками та зборами може здійснювати бухгалтер. При рівні податкового навантаження більше 10 % на підприємствах малого та середнього бізнесу доцільно мати фахівця, а на великих підприємствах – групу фахівців, орієнтованих виключно на контроль за розрахунками з бюджетом за податками та зборами.

Вирішальним чинником податкового середовища, що визначає економічні наслідки впливу податкових регуляторів на функціонування підприємств, є загальний рівень податкового навантаження. Актуальність проблеми визначення податкового навантаження викликає інтерес у значної кількості фахівців.

Наразі тотожними є терміни «податкове навантаження»¹⁶, «податковий тиск»^{17 18} та «податковий тягар»¹⁹.

Джерелом сплати податків з юридичних осіб є прибуток. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства підлягає розподілу між виробником та державою. Тоді загальний рівень податкового навантаження підприємства визначається ставкою сукупного оподаткування його прибутку:

$$St = T / P * 100 \%, \quad (1.1)$$

де, St – ставка сукупного оподаткування, %

T – сукупний показник суми податкових зобов'язань, що виникають в процесі господарської діяльності підприємства, гр. од.;

P – прибуток підприємства до оподаткування.

$$\text{Тобто} \quad P = N + T, \quad (1.2)$$

де N – чистий прибуток підприємства, гр. од.

¹⁶ Романюк М. В. Податкове регулювання як дієвий інструмент антикризової економічної політики/М.В. Романюк//Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 66-71.

¹⁷ Швабій К. І. Методологічні основи дослідження ефективності функціонування системи адміністрування податків / К. І. Швабій, Ю. Д. Гусак // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2011 – № 4. – С. 104-112.

¹⁸ Юхименко П. І. Теорія фінансів: підруч. / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник [та ін.]; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.

¹⁹ Крисоватий А. І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

Ставка сукупного оподаткування St визначає частину прибутку підприємства, що вилучається державою у вигляді податків і зборів²⁰.

Зростання прибутку підприємств призводить до збільшення суми податкових зобов'язань, проте ставка сукупного оподаткування знижується. Як відомо, зниження податкової ставки при зростанні доходів характерне для регресивного оподаткування. В цьому випадку у більш вигідному становищі перебувають високорентабельні великі підприємства. Проте регресивні податкові ставки застосовуються переважно з метою зацікавлення підприємця в розвитку певного виду діяльності, території, тобто носять стимулюючий характер. Їх особливістю є те, що із зростанням бази оподаткування вони знижуються і податкове навантаження перекладається на низькорентабельних платників.

Тому в управлінні податками на підприємстві слід враховувати чинник ринкового перерозподілу податкового навантаження. Показниками, що визначають співвідношення податкового навантаження між різними учасниками ринку (виробником та споживачем) є еластичність попиту і пропозиції. Чим еластичніший попит або чим менш еластична пропозиція, тим більша вага податків для виробників. І навпаки, чим еластичніша пропозиція і менш еластичний попит, тим більшу частину витрат, що зросли в результаті підвищення податків, сплачують споживачі.

Податковий менеджмент підприємства, як складова фінансового менеджменту, передбачає розробку управлінських рішень, спрямованих на формування фінансового потенціалу і підвищення його ефективності. Його метою є не стільки мінімізація податкових платежів, скільки активний вплив на максимізацію чистого прибутку підприємства в конкретних умовах податкового середовища та ринкової кон'юнктури.

Об'єктами управління є виробничо-економічна стратегія підприємства і пов'язаний з нею податковий облік. Суб'єктами податкового менеджменту залежно від розміру підприємства є відповідні підсистеми: департаменти, відділи, фінансові менеджери.

Основними функціями податкового менеджменту на підприємстві є :

- аналіз зовнішнього податкового середовища, зокрема, змін податкового законодавства, міжнародних конвенцій з питань оподаткування;
- розробка податкової стратегії підприємства шляхом моніторингу зовнішніх податкових умов і пільг;
- податкове планування, яке передбачає розробку системи планів по оптимізації виробничих можливостей з урахуванням податкового навантаження.

Отже, метою податкового менеджменту підприємства є розробка та реалізація податкової стратегії, яка дозволить оптимально поєднати податкове навантаження з максимальними фінансовими результатами.

---

²⁰ Ярема Б.М. Податковий менеджмент: навч. посіб./ Б.М. Ярема, В.П. Маринець – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 224 с.

План семінарського заняття

1. Податковий менеджмент: розвиток та становлення.
2. Держаний податковий менеджмент: сутність та елементи.
3. Механізм податкового регулювання.
4. Корпоративний податковий менеджмент.
5. Сутність та необхідність податкового менеджменту підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Податковий менеджмент та його функції.
2. Сутність та основні завдання державного податкового менеджменту.
3. Суб'єкти та об'єкти державного податкового менеджменту.
4. Податкове прогнозування та планування у системі державного податкового менеджменту.
5. Податкове регулювання як складова частина державного податкового менеджменту.
6. Сутність податкового контролю.
7. Методи податкового регулювання.
8. Необхідність та роль податкового менеджменту на підприємстві в умовах ринкової економіки.

Теми рефератів

1. Податковий менеджмент як галузь наукових знань.
2. Нормативно-правове забезпечення функціонування податкової системи України.
3. Порівняльна характеристика принципів побудови податкової системи України та зарубіжних країн.
4. Податкові важелі регулювання економіки.
5. Податкові пільги як елемент податкового регулювання: позитивні та негативні сторони.
6. Оптимізація податкових ставок у системі податкового регулювання.
7. Наукові підходи до визначення податкового навантаження.
8. Податкове навантаження як важливий чинник інвестиційного клімату країни.
9. Податковий менеджмент та його значення на підприємстві в ринкових умовах.

Тестові завдання

1. Податковий менеджмент – це:
  - а) сукупність прийомів та методів цілеспрямованого впливу на об'єкт для досягнення конкретного результату;
  - б) сукупність податків, зборів та обов'язкових платежів, що сплачуються до бюджетів, та форм і методів їх розрахунку й сплати;
  - в) сукупність прийомів та методів організації податкових відносин з метою забезпечення формування дохідної частини бюджету й впливу на розвиток виробництва і соціальної сфери.

2. В якому випадку платник зобов'язаний подавати до контролюючих органів документи з обліку доходів, витрат, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку або фінансову звітність?

а) якщо він отримав належним чином оформлену письмову вимогу контролюючих органів, у якій зазначено конкретний перелік документів та підстави для їх надання;

б) якщо він невчасно подав податкову звітність до органу ДПС;

в) якщо він отримав усне запрошення від податкового інспектора під час подання податкової звітності.

3. Регулююча функція податків полягає у тому, що:

а) вони є найважливішим важелем державного регулювання економічних і соціальних процесів;

б) вони є джерелом формування дохідної частини бюджету та фінансовою основою задоволення суспільних потреб;

в) відбувається контроль за формуванням і використанням фінансових ресурсів у процесі відтворення.

4. Податковий період – це

а) період, протягом якого платник здійснював підприємницьку діяльність.

б) період, за який платник податку зобов'язаний проводити розрахунки податку та сплачувати його до бюджету.

в) період, протягом якого платник ПДВ відвантажував покупцям продукцію, викупував роботи та надавав послуги.

5. Податок як фінансово-економічну категорію характеризують такі ознаки:

а) примусовий характер; безеквівалентність; відсутність цільового використання; законодавча регламентація; однаковий підхід до всіх платників;

б) строковість, цільовий характер використання, забезпеченість, платність;

в) формування та ефективне використання фінансових ресурсів; виявлення найефективніших напрямів інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямах; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям платників.

6. Податкам властиві такі основні функції:

а) формування фінансових ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності; розподільча і контрольна;

б) фіскальна і регулююча;

в) довгострокове фінансування; компенсація завданих збитків; фінансування ризику.

7. Фіскальна функція податків полягає у тому, що:

а) через справляння державою встановлених нею податків і зборів утворюються Державні централізовані фонди (бюджет та позабюджетні фонди), які необхідні для забезпечення виконання державою своїх функцій;

б) на підставі внесків платників здійснюється розподіл отриманого фінансового результату за звітний період;

в) податки значною мірою впливають на соціально-економічні явища в країні та сприяють створенню спеціальних механізмів, які забезпечують баланс економічних інтересів держави, юридичних і фізичних осіб.

8. Податкова система – це:

а) сукупність податків і зборів до бюджетів та до державних цільових фондів, що справляються у встановленому законами України порядку та виконавчо-контролюючих органів, що забезпечують цей процес;

б) сукупність податків і зборів до бюджетів усіх рівнів;

в) сукупність показників державного та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіального устрою.

9. Ставки, механізм справляння податків і зборів, а також пільги щодо оподаткування установлюються або змінюються:

а) лише законами України про оподаткування;

б) Податковим Кодексом;

в) Господарським Кодексом та іншими законодавчо-нормативними актами.

10. Коли сформувався податковий менеджмент як окрема галузь знань?

а) в середині VI століття;

б) на початку VIII століття;

в) на початку XX століття.

11. Які елементи включає податковий менеджмент?

а) державний, корпоративний та персональний податковий менеджмент;

б) функції податків та принципи оподаткування;

в) облік платників, податкові перевірки та погашення податкового боргу.

12. Податкова політика – це

а) сукупність податків і зборів до бюджетів та до державних цільових фондів, що справляються у встановленому законами України порядку та виконавчо-контролюючих органів, що забезпечують цей процес;

б) система заходів держави у сфері оподаткування, які відображають спрямованість і ступінь державного втручання в економіку;

в) сукупність прийомів та методів організації податкових відносин з метою забезпечення формування дохідної частини бюджету.

13. Сукупність законодавчо встановлених важелів прямого та опосередкованого впливу держави на поведінку економічних суб'єктів щодо перерозподілу доходів – це:

- а) механізм податкового регулювання;
- б) податкова система ;
- в) бюджетна політика.

14. Адміністрування податків і зборів – це:

- а) комплекс податкових преференцій стратегічної дії, який компенсує фінансові втрати та зміцнює основи малого і середнього виробничого бізнесу;
- б) управлінська діяльність органів ДФС щодо організації процесу оподаткування юридичних та фізичних осіб, яка заснована на законодавчих та інших нормативно-правових актах;
- в) процес розробки управлінських рішень, спрямованих на формування і підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства, регулювання його взаємовідносин з державою в процесі перерозподілу доходів і наповнення державного бюджету.

15. Метою податкового менеджменту підприємства є:

- а) розробка та реалізація податкової стратегії, яка дозволить оптимально поєднати податкове навантаження з максимальними фінансовими результатами;
- б) розробка стратегії діяльності контролюючих органів щодо адміністрування податків та зборів;
- в) вибір такої форми сплати податків, яка найбільше влаштовує фізичну особу та сприяє підвищенню її добробуту.

Рекомендована література

- 1. Бечко П.К. Податковий менеджмент: навч. посіб. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
- 2. Ісаншина Г.Ю. Податковий менеджмент /Г.Ю. Ісаншина: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2003. – 260 с.
- 3. Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.А. Кізіма. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.
- 4. Податковий менеджмент: навч. посіб. / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, А.А. Кізіма, В. В. Карпова – Київ: Знання, 2008. – 525 с.
- 5. Ярема Б.М. Податковий менеджмент: навч. посіб. / Б.М. Ярема, В.П. Маринець – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 224 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бечко П.К. Податковий менеджмент: навч. посіб. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 288 с.
2. Буряк С.В. Податковий менеджмент як складова державного менеджменту / С.В. Буряк // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. – С. 92-96.
3. Василькова Т.В. Оцінка факторів впливу на обсяги надходжень податкових платежів до бюджетів усіх рівнів / Т.В. Василькова, М.С. Лаба, Т.М. Єгорова // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. – С. 122-129.
4. Вітлінський В.В. Методологічні основи управління ризиками у адмініструванні податків / В.В. Вітлінський, О.В. Редич // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. С. 104-113.
5. Гапоненко Л. В. Принцип законності в діяльності органів державної податкової служби України / Л. В. Гапоненко // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2012 – № 3. – С. 153-158.
6. Горленко І.О. Фактори впливу на формування податкових надходжень із регіонів / І.О. Горленко, Д.О. Тарангул, А.А. Степаненко // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2010 – № 2. – С. 67-73.
7. Горленко І. О. Методологічні засади впровадження горизонтального моніторингу великих платників податків / І. О. Горленко, Т.О. Скоромцова // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2012 – № 2. – С. 92-98.
8. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби на 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>.
9. Десятнюк О.М. Моніторинг податкових ризиків: навч. посіб. /О.М. Десятнюк. – Тернопіль: Воля, 2005.– 216 с.
10. Загородій А.Г. Податки та податкове планування підприємницької діяльності: [монографія] / А.Г. Загородій, А.В. Єлісєєв – Львів: Центр Бізнес Сервісу, 2003.– 152с.
11. Іванов Ю.Б. Податкова система: підруч. / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, О.М. Десятнюк – К.: Атіка, 2006. – 920 с.
12. Іванов Ю. Б. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування / Ю. Б. Іванов. – Харків: ІНЖЕК, 2007. – 448 с.
13. Ісаншина Г.Ю. Податковий менеджмент / Г.Ю. Ісаншина: навч. Посіб. – К.: ЦУЛ, 2003. – 260 с.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>

15. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

16. Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

17. Крисоватий А.І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні: [монографія] / А.І. Крисоватий. – Т.: Карт-бланш, 2005. – с.

18. Лисюк В.С. Особливості методики розрахунку податкового тягаря / В.С.Лисюк // Фінанси України. – 2000. – №11. – С.79-86.

19. Маглаперідзе А.С. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.С. Маглаперідзе, В.В. Храпкіна – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.

20. Офіційний сайт Державної податкової адміністрації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>.

21. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI із змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу:<http://www.rada.gov.ua>.

22. Податковий менеджмент: навч. посіб. / Ю.Б. Іванов, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима, В. В. Карпова – Київ: Знання, 2008. – 525 с.

23. Податкове право: навч. посіб. / Г.В. Бех, О.О. Дмитрик, Д.А. Кобильнік [та ін.]; за ред. М.П. Кучерявенка. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 400с.

24. Положення про проведення перевірок стану збереження майна платника податків, яке перебуває у податковій заставі: наказ Міністерства доходів і зборів України 10.10.2013 р. № 573 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

25. Порядок списання безнадійного податкового боргу платників податків Наказ Міністерства доходів і зборів України 10.10.2013 р. № 577 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

26. Порядок застосування адміністративного арешту майна платника податків: наказ Міністерства доходів і зборів України від 10.10.2013 № 568 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

27. Порядок обліку платників податків і зборів: наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 зі змінами № 1588 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sfs.gov.ua>

28. Порядок надіслання контролюючими органами податкових повідомлень-рішень платникам податків: наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2015 № 1204 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

29. Порядок розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань (податкового боргу) платників податків: наказ Міністерства доходів і зборів України 10.10.2013 р. № 574 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sts.gov.ua>.

30. Порядок формування Реєстру великих платників податків: наказ Міністерства фінансів України від 21.10.2015 р. № 911 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sts.gov.ua](http://www.sts.gov.ua).

31. Порядок формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків: наказ Міністерства фінансів України від 02.06.2015 р. № 524 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sts.gov.ua](http://www.sts.gov.ua).

32. Порядок використання додаткових джерел погашення податкового боргу Наказ Міністерства доходів і зборів України 10.10.2013 № 569 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sts.gov.ua](http://www.sts.gov.ua).

33. Порядок оформлення результатів документальних перевірок дотримання законодавства України з питань державної митної справи, податкового, валютного та іншого законодавства платниками податків - юридичними особами та їх відокремленими підрозділами: наказ Міністерства фінансів України від 20.08.2015 р. № 727 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sts.gov.ua](http://www.sts.gov.ua).

34. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: закон України 26.11.2015 р. № 835-19 [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

35. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення деяких податкових норм: закон України від 24.05.2012 р. № 4834-VI [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua)

36. Про інформацію: закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

37. Методичні рекомендації щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю: наказ Державної фіскальної служби України від 17.07.2015 р. №511 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.sts.gov.ua](http://www.sts.gov.ua).

38. Про затвердження переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин: постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.10 № 1235 зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

39. Порядок ведення органами Державної фіскальної служби України оперативного обліку податків і зборів, митних та інших платежів до бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів України від 07 квітня 2016 року № 422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

40. Про утворення Державної фіскальної служби: постанова КМУ № 160 від 21.05.2014 р. [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу: [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua).

41. Соколовська А.М. До питання про податкову реформу в Україні / А.М.Соколовська // Фінанси України. – 2006. – №4. – С.55-61.
42. Соколовська А. М. Податкова система держави: теорія та практика становлення. – К. : Знання-Прес, 2004. – 454 с.
43. Соколовська А.М. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування / А.М.Соколовська // Фінанси України. – 2006. – №7. – С. 4-12.
44. Романюк М.В. Податкове регулювання як дієвий інструмент антикризової економічної політики / М.В. Романюк // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 66-71.
45. Тарангул Л.Л. Методологічні засади податкового планування у розрізі регіонів / Л.Л. Тарангул, І.О. Горленко, Т.О. Скоромцова // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2009 – № 3. – С. 85-91.
46. Теремецький В.І. Стан і перспективи розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державної податкової служби України / В.І. Теремецький // Часопис Академії адвокатури України – 2011. – № 4. – С. 1-5.
47. Худавердієва В.А. Податкові відносини як об'єкт економічного аналізу / В.А. Худавердієва // Економіка розвитку. – 2004. – №2 (30). – С.60-63.
48. Швабій К. І. Методологічні основи дослідження ефективності функціонування системи адміністрування податків / К. І. Швабій, Ю. Д. Гусак // Науковий вісник Національного університету Державної податкової служби України (економіка, право). – 2011 – № 4. – С. 104-112.
49. Шолудько Д. Податкове навантаження та тінізація суспільно-економічних відносин: зв'язки, залежність, засоби протидії / Д. Шолудько, В.Попович // Зб. наук. пр. Акад. ДПС України. – 2002. – №3(17). – С.74-80.
50. Юхименко П.І. Теорія фінансів: підруч. / П.І. Юхименко, В.М. Федосов, Л.Л. Лазебник [та ін.]; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
51. Юрій С.І. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємств / С.І. Юрій, О.Р.Квасовський // Фінанси України. – 2002. – №8. – С.63-70.
52. Ярема Б.М. Податковий менеджмент: навч. посіб. / Б.М. Ярема, В.П. Маринець – Львів: «Магнолія 2006», 2007. – 224 с.

ДОДАТКИ

ЗАЯВА (для юридичних осіб та відокремлених підрозділів)

	Облік за основним місцем обліку
	Зміни
	Відомості про особу, відповідальну за ведення бухгалтерського та/або податкового обліку*

1 Податковий номер

1 Податковий номер
головного підприємства (для відокремленого підрозділу)

2	Повне найменування українською мовою
3	Скорочене найменування українською мовою

4	Найменування контролюючого органу, до якого подається заява	
	Найменування контролюючого органу, з якого вибув платник	

ДАНИ ПРО РЕЄСТРАЦІЮ

5	Найменування органу державної реєстрації	
---	--	--

Дата реєстрації   Номер реєстрації

Код та назва організаційно-правової форми

6	ОСНОВНИЙ ВИД ДІЯЛЬНОСТІ	Назва виду діяльності
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>
	6 ДРУГОРЯДНІ ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ	
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>
	Код <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/> <input type="text" value=""/>	<input style="width: 950px; height: 20px;" type="text"/>

7 Розмір статутного капіталу в національній валюті (грн)

АДРЕСНІ ДАНІ ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ

8 Місцезнаходження

Поштовий індекс   Країна Область Район Місто Вулиця Будинок / Корпус Офіс/квартира 9 КЕРІВНИК: прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта*   Паспорт: серія _____ номер _____ ким виданий _____
дата видачі _____Телефон: службовий   домашній   Додаткові телефони   факс   факс ГОЛОВНИЙ БУХГАЛТЕР (бухгалтер чи інша особа, на яку покладено обов'язки з ведення бухгалтерського обліку платника податків): прізвище, ім'я, по батькові та реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта*   Паспорт: серія _____ номер _____ ким виданий _____
дата видачі _____Телефон: службовий   домашній   Додаткові телефони   факс   факс 10 Кількість працюючих на момент взяття на облік

(прізвище, ім'я, по батькові керівника)

(підпис)

(дата)

М. П.

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб - платників податків, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Податковий номер

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЗАСНОВНИКІВ
(для юридичних осіб)

Продовження додатку 1

Податковий номер	<input type="text"/>	Ідентифікаційний номер нерезидента у країні його місцезнаходження	<input type="text"/>
Найменування	<input type="text"/>		
Місцезнаходження	<input type="text"/>		
Поштовий індекс	<input type="text"/>	Країна	<input type="text"/>
Область	<input type="text"/>		
Район	<input type="text"/>		
Місто	<input type="text"/>		
Район міста	<input type="text"/>		
Вулиця	<input type="text"/>		
Будинок	<input type="text"/> / <input type="text"/>	Корпус	<input type="text"/> Офіс/квартира <input type="text"/>
Телефон службовий	<input type="text"/>	Факс	<input type="text"/>
Найменування органу ДПС	<input type="text"/>		
Найменування органу державної реєстрації	<input type="text"/>		
Дата реєстрації	<input type="text"/>	Номер рішення про реєстрацію	<input type="text"/>
Внесок у статутний капітал (сума)	<input type="text"/>	Назва валюти	<input type="text"/>

Податковий номер	<input type="text"/>	Ідентифікаційний номер нерезидента у країні його місцезнаходження	<input type="text"/>
Найменування	<input type="text"/>		
Місцезнаходження	<input type="text"/>		
Поштовий індекс	<input type="text"/>	Країна	<input type="text"/>
Область	<input type="text"/>		
Район	<input type="text"/>		
Місто	<input type="text"/>		
Район міста	<input type="text"/>		
Вулиця	<input type="text"/>		
Будинок	<input type="text"/> / <input type="text"/>	Корпус	<input type="text"/> Офіс/квартира <input type="text"/>
Телефон службовий	<input type="text"/>	Факс	<input type="text"/>
Найменування органу ДПС	<input type="text"/>		
Найменування органу державної реєстрації	<input type="text"/>		
Дата реєстрації	<input type="text"/>	Номер рішення про реєстрацію	<input type="text"/>
Внесок у статутний капітал (сума)	<input type="text"/>	Назва валюти	<input type="text"/>

Податковий номер

**ОБЛІКОВА КАРТКА
фізичної особи – платника податків**

№ з/п	Реквізит	Інформація
1	Прізвище	
2	Ім'я	
3	По батькові	
4	Стать	
5	Дата народження	Число
6		Місяць
7		Рік
8	Місце народження	Країна
9		Область
10		Район
11		Населений пункт
12	Місце проживання	Поштовий індекс
13		Країна
14		Область
15		Район
16		Населений пункт
17		Вулиця
18		Номер будинку
19		Корпус
20	Квартира	
21	Для іноземців	Громадянство
22	Місце роботи	Податковий номер у країні громадянства (за наявності)
23		Податковий номер або серія та номер паспорта
24		Найменування або прізвище, ім'я, по батькові
25	Телефон	Робочий
26		Домашній
27	Паспортний документ фізичної особи (свідоцтво про народження дитини)	Назва документа
28		Серія і номер
29		Дата видачі
30		Ким видано
31	Дата заповнення	
Інформація щодо законного представника чи уповноваженої особи (якщо Облікова картка подається такою особою):		
Рєєстраційні дані законного представника чи уповноваженої особи	Прізвище	
	Ім'я	
	По батькові	
Паспортний документ законного представника чи уповноваженої особи	Назва документа	
	Серія і номер	
	Дата видачі	
	Ким видано	
Службові позначки:		
Прізвище, ініціали та підпис посадової особи органу державної податкової служби, яка прийняла Облікову картку		

КАРТКА ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ

(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата народження _____
(число, місяць, рік)

Реєстраційний номер облікової картки платника податків з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків XXXXXXXXXXX

Дата реєстрації у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків _____
(число, місяць, рік)

Контролюючий орган, що видав картку

(найменування контролюючого органу)

М. П. _____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали посадової особи контролюючого органу, яка видала картку)

_____
(номер бланка картки, дата видачі)

" ____ " _____ 20__ року № _____

Форма № 8-ОПП

ЗАЯВА про ліквідацію або реорганізацію платника податків*

до _____ (найменування контролюючого органу, до якого подається заява)
Цим повідомляється, що стосовно платника податків _____ (податковий номер або серія та номер паспорта**)

_____ (найменування або прізвище, ім'я, по батькові (для фізичної особи))

_____ (місцезнаходження або місце проживання)

розпочаті / проведені процедури припинення (ліквідації / реорганізації)
(непотрібне закреслити) (непотрібне закреслити)

Причина (підстава) для припинення діяльності

Повне найменування органу, що прийняв рішення про припинення (ліквідацію чи реорганізацію)

--

Назва документа (постанова, ухвала, рішення, наказ тощо), його номер та дата

від " ____ " _____ 20__ року № _____

До Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців унесено запис про

" ____ " _____ 20__ року за № _____

У зв'язку з цим прошу провести заходи, визначені цим Порядком, та видати (необхідне відмітити):

□	довідку про відсутність заборгованості із сплати податків, зборів за формою № 22-ОПП;
□	довідку про зняття з обліку платника податків за формою № 12-ОПП згідно з _____ (вказати пункт, статтю нормативно-правового акта)

Голова комісії з припинення (ліквідаційної комісії), ліквідатор, платник податків (фізична особа), інша особа, яку за даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (згідно з рішенням про припинення) призначено відповідальною за проведення процедур припинення платника податків:

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової)

_____ (картки платника податків або серія та номер паспорта**)

_____ (поштова адреса, телефон)

М.П. (за наявності)

* Заява подається, якщо розпочато процедуру ліквідації або реорганізації платника податків, закриття постійного представництва чи відокремленого підрозділу юридичної особи, в тому числі іноземної компанії, організації, порушено провадження у справі про визнання банкрутом платника податків або для зняття з обліку платника податків.

** Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб – платників податків, які мають відмітку у паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

ЗАЯВА

щодо надання

(вказати: розстрочення (відстрочення) грошового зобов'язання (податкового боргу))

(найменування платника податків (прізвище, ім'я, по батькові), код за ЄДРПОУ, або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків))

Прошу надати

(вказати: розстрочення (відстрочення) грошового зобов'язання (податкового боргу) та найменування податку, збору, штрафної (фінансової) санкції, пені)

у сумі _____, строк сплати якої ще не настав, на строк _____

з періодами сплати _____;

у сумі _____, строк сплати якої вже минув, на строк _____

з періодами сплати _____

згідно з пунктом _____ розділу _____ переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу і доказів існування таких обставин, та зобов'язуюся сплатити проценти за користування розстроченням (відстроченням) грошових зобов'язань (податкового боргу), нараховані відповідно до пункту 100.1 статті 100 глави 9 розділу II Податкового кодексу України.

Керівник платника податків
(уповноважена особа)
або фізична особа (її представник)

(підпис)

Дата

М. П.

РІШЕННЯ**про застосування адміністративного арешту майна платника податків**

_____ " ____ " _____ 20__ року
(Контролюючий орган)

Я, _____
(повна назва посади, прізвище, ім'я та по батькові керівника органу державної податкової служби
(його заступника)),

розглянувши звернення та додані до нього матеріали підрозділу контролюючого органу
_____
(повна назва підрозділу контролюючого органу)

про застосування адміністративного арешту майна платника податків _____

(найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків, код за ЄДРПОУ, або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків))

на підставі яких були з'ясовані обставини, передбачені _____
(зазначається відповідна _____
структурна одиниця Податкового кодексу України)

_____
(вказати обставину або кілька обставин)

ВИРІШИВ:

1. Застосувати _____ адміністративний арешт майна платника податків
(повний або умовний)

(найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків, код за ЄДРПОУ, або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків))

що перебуває (розміщене, зберігається) _____
 (вказати точне місцезнаходження майна –

_____)
 приміщення, адреса тощо)

2. Надіслати рішення з вимогою _____
 (зміст вимоги та повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків,

якому надсилається рішення, а саме: код за ЄДРПОУ, або реєстраційний номер облікової картки платника податків, або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків))

_____)
 (керівник контролюючого органу)

_____)
 (особистий підпис)

_____)
 (прізвище, ініціали)

Час прийняття рішення " ____ " год. " ____ " хв.

Навчальне видання

Д. І. ДЕМА, І. В. ШЕВЧУК, Г. П. МАРТИНЮК

Податковий менеджмент

Навчальний посібник

*За загальною редакцією
кандидата економічних наук, професора Д. І. Дема*

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку 23.08.2017 р. Формат 60x84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Друк офсетний. Умовн.-друк. арк.14,88.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (044) 223-15-25, 223-15-30.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: www.alerta.kiev.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.